

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 19/3089-1
Saksbehandler Berit Westbye

Utvalg	Møtedato
Helse- og omsorgsutvalget	14.05.2019
Eldrerådet	13.05.2019

Voksenskolen for personer med demens

Rådmannens forslag til vedtak

Helse- og omsorgsutvalget tar informasjon om Voksenskolen for personer med demens til orientering.

Sammendrag

Voksenskolen for personer med demens i Grimstad startet 5. mars 2019, ¹ og er den første av sitt slag i Norge. Grimstad kommune er med på et banebrytende arbeid som vil kunne legge føringer for nye typer aktivitetstilbud for den store gruppen av personer som utvikler en demenssykdom. Aktivitetstilbud for personer med demens er et viktig satsingsområde både nasjonalt og kommunalt. Dette tilbudet kan bidra til at personer med demens kan mestre egen hverdag, bo hjemme lengre, utsette behov for andre kommunale tjenester og ha bedre livskvalitet.

Fakta

Nasjonalfaglige retningslinjer for demens kom i 2017 og gir tydelige anbefalinger blant annet til oppfølging av hjemmeboende personer med demens. Dagaktivitetstilbud blir lovpålagt fra 2020. Grimstad kommune har flere dagsentra med tilbud til hjemmeboende personer med demens. Ålborg kommune i Danmark startet «Voksenskole for undervisning og kommunikation» med fokus på kognitiv trening for hjemmeboende personer med demens i 2000 og har lang erfaring på området. Det er forskning knyttet til skolen for å se på effekten av denne type undervisning. ² Forskningen viser at de fleste elevene var på samme nivå eller bedre etter 12 uker med kognitiv trening (ulike former for hukommelsestrening). Studien gjennomføres av forskere ved University of Northern Denmark (UCN) og University of Northampton (UK). Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester i Aust-Agder (USHT) er en del av Utviklingsavdelingen i Grimstad kommune. Ansatte i avdelingen var på besøk i Danmark både i 2016 og 2018 for å lære om deres modeller.

I følge Nasjonalfaglige retningslinjer for demens mangler Grimstad kommune et ledd i kjeden for oppfølging av hjemmeboende personer med demens; en brukerskole. Skolen i Ålborg ga inspirasjon til å starte noe lignende i Grimstad og USHT fikk økonomisk støtte til planlegging og innkjøp av utstyr/materiell fra Helsedirektoratet høsten 2018. I mars 2019 åpnet Voksenskolen for personer med demens i Grimstad og de første elevene startet. Skolen er plassert i Kompetansehuset i Østerhus og drives i samarbeid mellom Utviklingsavdelingen og Jobbsentralen.

¹ www.voksenskolen.com

² <http://nectar.northampton.ac.uk/10170/>

I vårsemesteret er det plass til 5 elever en dag i uken. Det sees allerede gode resultater hos flere av elevene.

I både Demensplan 2020 og Nasjonalfaglige retningslinjer for demens er det tydelige føringer for at aktivitetstilbud bør inneholde både kognitiv trening, fysisk aktivitet, sosialt samvær og et måltid. Voksenskolen i Grimstad består derfor av både kognitiv trening, fysisk aktivitet, ADL-trening og felles lunsj. Elevene har tilbud om plass på skolen så lenge de har utbytte av det. Nasjonalfaglige retningslinjer har fokus på at kommunene bør ha et variert dagaktivitetstilbud slik at det kan bli lettere å finne noe som passer den enkelte.

Voksenskolen i Grimstad bruker lokaler på Jobbsentralens Kompetansehus i Østerhus. Her er det lett tilgang til flotte turområder slik at fysisk aktivitet blir en del av dagen. Våren 2019 kjøres en pilot der deltagerantallet er 5 personer. Det er mottatt midler til dagaktivitetstilbud for personer med demens til disse 5 plassene fra Helsedirektoratet. Det er 2 ansatte som har ansvar for dagen.

Grimstad kommune har inngått et samarbeid med UiA/Senter for omsorgsforskning, sør om følgeforskning av Voksenskolen i Grimstad. Senter for omsorgsforskning, sør skal gjøre en longitudinell prospektiv studie, hvor deltakerne følges over tid så lenge de deltar på skolen, med regelmessig testing av livskvalitet, kognitiv funksjon, fysisk funksjon og fysisk form, ved bruk av spørreskjema og tester. Om mulig vil det opprettes en kontrollgruppe i en annen kommune. Det blir da mulig å se om denne typen aktivitetstilbud har en effekt på livskvalitet, fysisk form og kognitiv funksjon. Dette studiet kan sammenlignes med studiene som foregår i Danmark og England.

Voksenskolen for personer med demens er den første av sitt slag i Norge. Grimstad kommune er med på et banebrytende arbeid som vil kunne legge føringer for nye typer aktivitetstilbud for den store gruppen av personer som utvikler en demenssykdom. Aktivitetstilbud for personer med demens er et viktig satsingsområde både nasjonalt og kommunalt. Dette tilbudet kan bidra til at personer med demens kan mestre egen hverdag, bo hjemme lengre, utsette behov for andre kommunale tjenester og ha bedre livskvalitet.

Ålborg kommune tok initiativ til å danne et trekant-samarbeid mellom kommunene Ålborg, Grimstad og Lutterworth. Samarbeidet inkluderer også de tre universitetene UiA, UCN og University of Northampton. Det er ønskelig å utvide til en kommune i hvert land i Europa. Disse kommunene har ansvar for å spre tilbudet i eget land. USHT Aust-Agder vil ta ansvar for å spre kompetanse om Voksenskolen med fokus først i Aust-Agder.

I uke 19 kommer lærere og forskere fra Danmark og England på studiebesøk til Grimstad. De vil fortelle om sine erfaringer på et åpent møte i Kulturhuset onsdag 8. mai.

Ansatte i USHT var i Stockholm på Nordens demensnettverks samling i april 2019 for å fortelle om Voksenskolen i Grimstad. USHT er invitert til Demensdagene 2019 i Oslo i desember for å informere.

Vurderinger:

Voksenskolen for personer med demens er et nytt tiltak i oppfølging av hjemmeboende personer med demens. Dette tilbudet kan bidra til at personer med demens kan mestre egen hverdag, bo hjemme lengre, utsette behov for andre kommunale tjenester og ha bedre livskvalitet.

Foreløpig er tilbudet en dag i uken. Det bør sees på muligheten til å utvide tilbudet til flere dager, flere personer og flere kommuner på Agder. USHT har et viktig spredningsansvar for voksskole for personer med demens på Agder.

I dag brukes 20% av stilling til demenskoordinator og pedagog ved Jobbsentralen kjøpes fri 20% med eksterne midler satt av på fond. Det er ikke fondsmidler for videre drift i 2020. I tillegg brukes noen ressurser i Utvklingsavdelingen hver uke i forbindelse med forskningsdelen og samarbeidet med Danmark og England.

Omfanget på budsjettbehov 2020 avhenger av hvor mange dager det er ønskelig å ha tilbudet hver uke. Det er mulig å selge plasser til andre nærliggende kommuner.

Voksenskolen for personer med demens vil bli grundigere beskrevet i kommunens plan for dagaktivitetstilbud og tas med i budsjettprosessen for 2020 for å vurdere videre kommunal drift.

